

KONSTITUISANJE SKUPŠTINE PO ISTEKU USTAVNOG ROKA

Između potrebe za funkcionisanjem institucija
i poštovanja ustavnog poretka

SEPTEMBAR 2026

KONSTITUISANJE SKUPŠTINE PO ISTEKU USTAVNOG ROKA

Između potrebe za funkcionisanjem institucija
i poštovanja ustavnog poretka

“ANALIZA JAVNE POLITIKE”

IZVRŠNI SAŽETAK

Prevrnjeni parlamentarni izbori održani 7. juna 2026. godine stvorili su očekivanja da će nove institucije Republike Kosovo biti brzo formirane. Međutim, proces konstituisanja Skupštine pratili su političke nesuglasice koje su sprečile njegovo okončanje u ustavnom roku od 30 dana. Novoizabrana predsednica Skupštine Aljbuljena Hadžiu je 13. septembra proglasila Skupštinu konstituisanom bez potpredsednika iz PDK-a, a izabrana je i nova Vlada. Ovim razvojem događaja institucionalni proces je napredovao, ali ustavna pitanja koja su se tokom njega otvorila ostala su nerešena.

Konačni izborni rezultati objavljeni su 27. juna, a potvrđeni 8. jula 2026. godine.¹ Konstitutivna sednica sazvana je i započeta 6. avgusta 2026. godine.² Tokom nje sprovedene su neke od početnih radnji u postupku, ali kandidat za predsednika Skupštine nije predložen, pa sednica nije uspešno okončana.

Ustavni rok od 30 dana za konstituisanje Skupštine istekao je 7. avgusta 2026. godine. Nastavak konstitutivne sednice zakazan je za 8. avgust, po isteku ustavnog roka, ali je i taj pokušaj propao, uz dodatne tenzije. Ustavni sud je u predmetu K0124/25, u stavovima 132–133, zahtevao da se sve radnje potrebne za konstituisanje završe u predviđenom roku. Otvaranje sednice i izbor samo predsednice nisu dovoljni za vršenje punih parlamentarnih nadležnosti.³

U tom kontekstu, sadašnji izazov nije izbor između „funkcionalnosti” i „Ustava”. Takva podela bila bi pogrešna. Ustav je upravo instrument koji treba da omogući funkcionisanje institucija i u uslovima političke krize. Istovremeno, prekoračenje ustavnog roka ne treba automatski tumačiti kao apsolutnu nemogućnost pronalaženja institucionalnog izlaza, iako valjanost odluka donetih po isteku roka ostaje podložna osporavanju.

Iskustvo ovog procesa ukazuje na četiri pitanja, i to na posledice kršenja roka od 30 dana, granice prava na predlaganje predsednika i potpredsednika, posledice prekida dužeg od 48 sati i način nastavka rada kada privremeni predsedavajući ne obavlja svoju ulogu. Razmatranje ovih pitanja mora obuhvatiti i poštovanje ustavnog poretka i funkcionisanje institucija. Svako političko rešenje mora počivati na jasnom ustavnom i zakonskom osnovu, dok svako pravno tumačenje treba da teži uspostavljanju redovnog i legitimnog rada institucija.

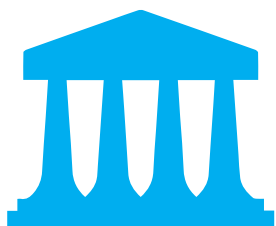

1 Videti odluku sa sednice CIK-a od 8. jula 2026. godine na <https://kqz-ks.org/dita-31-mbledhja-e-73-te-kqz-certifikoi-rezultatet-perfundimtare-te-zgjedhjeve-te-parakohshme-per-kuvendin-e-e-kosoves-7-qershor-2026/>

2 Skupština Kosova, konstitutivna sednica od 6. avgusta 2026. godine, na <https://www.kuvendikosoves.org/shq/punesimi/per-publikun/lajmi/u-betuan-deputetet-e-legjislatures-xi-te-kuve-37894/>

3 Videti odluku Ustavnog suda K0124/25 na <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=107077>

4. PRAVILO OD 48 SATI I ODSUSTVO UTVRĐENE POSLEDICE

Od Suda treba tražiti da razjasni koja sredstva poslanici imaju da obezbede nastavak sednice kada predsedavajući ne postupa, kao i da li i kako ova povreda utiče na kasniji postupak. Ustavni značaj ovog pitanja leži u sprečavanju konstituisanja i ostvarivanja predstavničkog mandata. Na osnovu tog standarda, Skupština može urediti prethodno obaveštavanje o nastavku, odgovornost za sazivanje i postupak koji se pokreće kada se obaveza ne izvršava.

Član 12. stav 5. Poslovnika propisuje da prekidi tokom konstitutivne sednice ne mogu trajati duže od 48 sati. Svrha ovog pravila je da spreči da se pauza radi konsultacija pretvori u odlaganje na neodređeno vreme. Prekid od 8. avgusta do 9. septembra predstavljao je jasnu povredu ovog proceduralnog ograničenja.

Praktična posledica bila je da su poslanici nastavili da čekaju obaveštenje predsedavajućeg i nakon isteka dozvoljenog trajanja prekida. Poslovnik određuje ograničenje, ali u ovoj odredbi ne navodi izričito ko pokreće nastavak rada kada se ono zanemari. Nije dovoljno ponavljati da sednica mora biti održana; potrebno je znati kako se njeno održavanje obezbeđuje.

Poslovnik sadrži nekoliko mehanizama koje treba razmotriti. Član 7. predviđa sastajanje Skupštine tri-desetog dana i bez sazivanja od strane predsednika Republike, dok član 9. dozvoljava zamenu predsedavajućeg u slučaju odsustva ili odbijanja da predsedava. Prva odredba uređuje otvaranje sednice, a druga njeno vođenje. Međutim, nijedna izričito ne predviđa automatski nastavak po isteku roka od 48 sati.

Član 122. takođe predviđa tumačenje Poslovnika od strane predsedavajućeg i razmatranje od strane nadležne komisije. Međutim, ovaj mehanizam ne pruža jasan izlaz tokom konstituisanja, kada redovni organi Skupštine još nisu formirani. U predmetu K0124/25, stav 178, Sud je ukazao na to da poglavlje o konstituisanju ne upućuje na član 122. niti na redovna pravila o proceduralnim predlozima.

Stoga se istek 48 sati ne može posmatrati kao mogućnost da predsedavajući sednice bez ograničenja bira datum nastavka. U konkretnim okolnostima, proceduralna obaveza ostaje neispunjena. Ipak, iz te situacije ne proizlazi samo po sebi da bilo koji poslanik može sazvati sednicu ili da je svaka kasnija odluka nevažeća. Ovde je potrebno ustavno razjašnjenje načina primene pravila i posledica njegove povrede.

6. ZAKLJUČCI

Politička kriza, odsustvo konsenzusa i nemogućnost političkih stranaka da postignu dogovor deo su demokratske stvarnosti. Ustav ih ne može ukloniti, niti ih treba uklanjati mehanizmima koji ograničavaju politički pluralizam. Ono što Ustav mora da garantuje jeste da se politička kriza ne pretvori u krizu ustavnog poretka.

U sadašnjem slučaju, činjenica da je konstitutivna sednica započeta 6. avgusta sama po sebi ne zatvara pravno pitanje ako radnje potrebne za konstituisanje Skupštine nisu završene u ustavnom roku. Tumačenje Ustavnog suda u predmetu K0124/25 jasno pokazuje da konstituisanje nije samo formalno okupljanje poslanika, već proces koji mora biti okončan sprovođenjem Ustavom propisanih radnji.

Zato raspravu ne treba zasnivati na veštačkom izboru između „Ustava” i „funkcionalnosti”. Oboje je neophodno. Kosovu nije potrebna ni Skupština koja deluje izvan Ustava, niti sistem koji ostaje nefunkcionalan u ime njegovog formalnog tumačenja. Kosovu je potrebno rešenje koje garantuje poštovanje ustavnog poretka i funkcionisanje institucija.

7. PREPORUKE

KDI poziva poslanike i druge ovlašćene strane da pitanja utvrđena u ovoj analizi iznesu pred Ustavni sud osporavanjem konkretnih akata i postupaka, u okviru odgovarajućih rokova. Proglašenje Skupštine konstituisanom i izbor Vlade ne treba da okončaju razmatranje povreda koje su prethodile ovim događajima. Obraćanje Sudu treba da ima za cilj utvrđivanje posledica za sadašnji proces i standarda primenljivih na buduće sazive.

1. Tražiti utvrđivanje pravnih posledica kršenja roka od 30 dana.

Rok za konstituisanje Skupštine je prekršen. Polazeći od obaveze razjašnjenja u predmetu KO124/25, podnosioci zahteva treba da traže odgovore na pitanja koja su ostala nerešena: na kom osnovu i uz koje obaveze se proces nastavlja po isteku roka, kako se povreda razmatra kada se konstituisanje završi naknadno i da li ona utiče na valjanost kasnijih akata. Razjašnjenje treba da spreči stvaranje prakse prema kojoj je zakasnelo okončanje postupka dovoljno da povreda ustavnog roka ostane nerazmotrena.

2. Tražiti razjašnjenje granica prava na predlaganje i posledica njegovog neostvarivanja.

Sudu treba postaviti pitanje da li se i u kojim okolnostima pravo najveće parlamentarne grupe da predloži predsednika Skupštine može smatrati iscrpljenim, ko to može utvrditi i kako se postupak nastavlja. Pri razmatranju treba razlikovati nepredlaganje kandidata od neuspeha kandidata na glasanju. U tom okviru treba oceniti i proglašenje Skupštine konstituisanom bez potpredsednika iz PDK-a, uzimajući u obzir razlike između položaja predsednika i potpredsednika. Potreban je standard koji štiti pravo na predlaganje i određuje posledice kada njegovo ostvarivanje ili neostvarivanje sprečava završetak konstituisanja.

3. Tražiti razjašnjenje mehanizma za nastavak sednice kada se prekrši ograničenje od 48 sati.

Prekid od 8. avgusta do 9. septembra pokazao je da se proceduralno ograničenje može zanemariti, dok poslanici ostaju da čekaju obaveštenje predsedavajućeg. Od Suda treba tražiti da razjasni ko snosi odgovornost za obezbeđivanje nastavka, šta poslanici mogu preduzeti kada predsedavajući ne postupa i da li povreda utiče na kasniji postupak.

Cilj je da se utvrdi kako se štiti ostvarivanje poslaničkog mandata kada nepoštovanje proceduralnog roka sprečava konstituisanje institucije.

4. Tražiti razjašnjenje zamene predsedavajućeg koji ne nastavlja sednicu.

Član 9. stav 2. Poslovnika predviđa zamenu u slučaju odsustva ili odbijanja predsedavanja. Od Suda treba tražiti da razjasni da li dugotrajno i dokumentovano nenastavljanje sednice može predstavljati odbijanje i bez izričite izjave, ko to može utvrditi i koje su garancije potrebne za pokretanje zamene. Prestanak uloge privremenog predsedavajućeg 9. septembra ne otklanja potrebu za ocenom njegovog nepostupanja. Standard treba da spreči blokadu od strane predsedavajućeg i da zaštiti postupak od njegove proizvoljne zamene.

5. Skupština treba da pretoči ustavne standarde u konkretna pravila za sprečavanje ponovnih blokada.

Nakon razjašnjenja od strane Suda, Skupština, preko komisije nadležne za Poslovnik, treba da pripremi izmene koje uređuju nastavak sednice i zamenu predsedavajućeg. Poslovnik treba da zahteva da se datum i vreme nastavka odrede već u trenutku prekida, u okviru ograničenja od 48 sati. Takođe treba da propiše način podnošenja i razmatranja zahteva poslanika kada predsedavajući ne postupa, način dokumentovanja odbijanja i sprovođenja zamene prema članu 9, uključujući obaveštavanje svih poslanika. Ovi postupci moraju funkcionisati i kada redovni organi Skupštine još nisu formirani.

